

ความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)
The Relationship between the Thai Army and the Chinese Army in the Time
of the National Council for Peace and Order (NCPO)

ธนพล คงเจี้ยง

Thanaphon Kongjieng

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) 2) ขอบเขตการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีน 3) ปัญหาและอุปสรรคในการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีน และ 4) เสนอแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของรัฐบาลไทยกับรัฐบาลจีน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือคือการวิจัยเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ บุคคลหรือหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องด้านการต่างประเทศ สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของทหารไทยและทหารจีน ประกอบด้วย ภาครัฐ จำนวน 3 ท่าน และนักวิชาการ จำนวน 3 ท่าน และภาคเอกชน จำนวน 1 ท่าน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสัมพันธ์ของทหารไทยกับทหารจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้พัฒนาไปสู่ระดับที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เป็นผลสืบเนื่องมาตั้งแต่อดีตและมีความเกี่ยวเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน 2) กองทัพไทยกับกองทัพจีน มีจุดยืนทางยุทธศาสตร์ด้านการทหารที่เหมาะสมในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ในการดำเนินนโยบายความมั่นคงให้สอดคล้องกับสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมโลก ผ่านกลไกความร่วมมือทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคีที่มีอาเซียน 3) รัฐบาลทหารในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) หันมาพึ่งพาจีน เพราะไม่เป็นที่ยอมรับสหรัฐอเมริกาและชาติตะวันตก ฉะนั้นความสัมพันธ์ที่เริ่มจากการยอมรับให้ไทยมีรัฐบาลทหาร กลายเป็นช่องทางที่นำไปสู่การติดต่อที่ใกล้ชิดและความร่วมมืออันดีในระยะต่อมาระหว่างรัฐบาลทหารไทยกับรัฐบาลจีน 4) แนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ พบว่า แม้ว่าไทยกับจีนจะมีความสัมพันธ์แบบพิเศษ แต่อย่างไรก็ดี ทุกประเทศก็ย่อมเห็นผลประโยชน์ประเทศของตนเองเป็นสิ่งที่สำคัญ และสิ่งที่แน่นอนคือการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนก็ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของนโยบายต่างประเทศที่จะสามารถสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติของไทยเป็นหลัก รวมถึงการเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน เพื่อความร่วมมือและการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ทางทหาร, ความร่วมมือระหว่างประเทศ, อำนาจทางทหาร, ความไว้วางใจ, ความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ

Abstract

This research aimed to study 1) the relationship between the Thai Army and the Chinese Army during the era of the National Council for Peace and Order (NCPO). 2) the scope of the use of political power of the Thai Army and the Chinese Army. 3) the problems and obstacles in exercising the political power of the Thai Army Forces and the Chinese Army Forces and 4) to propose ways to develop relations and cooperation in the social development, economic and politics of the Thai government and the Chinese government. This is qualitative research; the tool is document research and in-depth interviews, from the key informants are people or agencies related to foreign affairs, society, economy and politics of Thai and Chinese military consisting of 3 government sectors, 3 academics and 1 private sector.

The results of research found that 1) the relationship between the Thai army and the Chinese army has developed to a more stable level. Which is a consequence of the past and has been connected

to the present. 2) the Thai Army and the Chinese Army have an appropriate military strategy to protect national interests. In implementing security policies in line with regional and global security environments that change according to the global society context, through bilateral and multilateral cooperation with ASEAN. 3) military government during the era of the National Council for Peace and Order (NCPO), turned to rely on China Because it is not accepted the United States and Western countries. Therefore, the relationship began with the acceptance of Thailand to have a military government. Became a channel that leads to close contact and good cooperation in the later stages between the Thai military and the Chinese government. 4) the guidelines for the development of relations found that although Thailand and China have a special relationship with intimacy. As if they were relatives in the same family However Every country would naturally see their own interests. And the exact thing is the relationship between Thailand and China must be based on foreign policy that is able to respond to the national interests of Thailand. Including the strengthening of mutual trust for cooperation and development in all areas of both countries.

Keywords: Army Relationship, International Cooperation, Army Power, Trust, Informal Relationship

บทนำ

ไทยและจีนมีความสัมพันธ์ที่ดีกันมาตั้งแต่อดีต ตั้งแต่การค้าเรือสำเภาเรื่องมาจนกระทั่งมีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน อันเป็นผลมาจากการติดต่อกันระหว่างไทยกับจีน และท่าทีของจีนที่เป็นมิตรต่อไทย โดยการเจรจาเริ่มขึ้นในวันที่ 18 - 20 มิถุนายน พ.ศ. 2518 ภายใต้บรรยากาศที่เป็นมิตร นายกรัฐมนตรี หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้ลงนามใน “แถลงการณ์ร่วมสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการ” กับโจว เอินไหล นายกรัฐมนตรีจีน (เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2518 โดยประเทศไทยนับเป็นประเทศที่ 101 ที่รับรองรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน และเป็นประเทศที่สามในกลุ่มอาเซียน) แถลงการณ์ร่วมว่าด้วยการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นสัญลักษณ์ของการฟื้นฟูความสัมพันธ์และการประนีประนอมระหว่างกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน แม้ว่าทั้งสองประเทศจะมีความแตกต่างด้านอุดมการณ์ ระบอบการปกครอง และเศรษฐกิจก็ตาม (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย, 2557, หน้า 29-31) บทบาทของจีนในเวทีการเมืองของโลกยังเป็นการคานอำนาจของประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาและยุโรป ซึ่งรวมไปถึงรัสเซียด้วย (วีรพงษ์ รามางกูร, 13 สิงหาคม 2560, ออนไลน์) จีนจึงกลายเป็นประเทศที่สำคัญต่อเศรษฐกิจของโลก ซึ่งการขยายตัวหรือการชะลอตัวของเศรษฐกิจจีน ย่อมมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของโลกอย่างชัดเจน

แม้ว่าประเทศไทยจะเกิดความไม่แน่นอนทางการเมืองบ่อยครั้งในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แต่ก็ไม่ใช่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ ซึ่งจะเห็นว่าหลังจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เข้ายึดอำนาจการปกครองเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 (ศูนย์ข้อมูลมติชน, 2557, หน้า 205) ทางจีนก็ให้การรับรองคณะรัฐบาลทหาร ที่นำโดย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในขณะที่ไทยกับชาติอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต้องสร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์และอิทธิพลของสหรัฐอเมริกากับจีน ซึ่งไทยต้องรักษาความเป็นพันธมิตรทางทหารกับสหรัฐอเมริกา ในขณะเดียวกันก็ขยายความสัมพันธ์ทางทหารกับจีน โดยทั้งไทยและจีนถือว่ามีความสัมพันธ์ในทุกมิติมาเป็นเวลานาน ซึ่งปัจจุบันไทยและจีนเดินหน้าแผนพัฒนาเศรษฐกิจในทิศทางเดียวกัน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและยั่งยืน ในด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือทางทหาร จะเห็นว่าการแลกเปลี่ยนการเยือนกันอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในระดับสูง ระดับผู้นำ และระดับกองทัพ จึงทำให้ความร่วมมือทางทหารระหว่างไทยและจีนมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง จึงเชื่อมั่นว่าความร่วมมือทางการทหารจะพัฒนาต่อไปได้ในทุกมิติ ได้แก่ ด้านการศึกษา การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การฝึก การต่อต้านการก่อการร้าย และ

อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ จึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่ากองทัพทหารเป็นองค์กรที่มีบทบาทอย่างสำคัญต่อการกำหนดนโยบายด้านยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศ รวมถึงการพัฒนาความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจการเมืองของไทยกับจีน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อต้องการทราบถึงความสัมพันธ์และขอบเขตการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยจะนำมาเป็นแนวทางในการนำไปปรับใช้ประกอบการพิจารณาการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การเมืองของไทยกับจีนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)
2. เพื่อศึกษาขอบเขตการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีน ในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)
4. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของรัฐบาลไทยกับรัฐบาลจีน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีน โดยศึกษาในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในการศึกษา ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ขอบเขตการใช้ อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยมุ่งศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์การเมือง แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระแสโลก ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ แนวคิดทหารกับการเมือง และข้อมูลการเมืองการปกครองของไทยและจีน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารทางวิชาการ เอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากการค้นคว้าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือข้อมูลที่ได้มาจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการสร้างพื้นฐานขององค์ความรู้อย่างบูรณาการในทางวิชาการ

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เนื่องด้วยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการใช้กระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) และกระบวนการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) มาใช้ในการดำเนินกระบวนการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาจึงต้องมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย (1) ภาครัฐ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องด้านการต่างประเทศ สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของทหารไทยและทหารจีน (2) นักวิชาการ จำนวน 3 ท่าน และภาคเอกชน จำนวน 1 ท่าน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระหว่างเดือนสิงหาคมพ.ศ. 2561 - เดือนกันยายน พ.ศ. 2562

ส่งผลต่อการแสวงหากาไรสูงขึ้น การเปิดพรมแดนที่มีความหมายถึงการลดกฎระเบียบ กติกา ข้อบังคับทั้งหลาย และการยกเลิกการกีดกันระหว่างรัฐ และการเป็นปรากฏการณ์ของความเจริญเติบโตสูงสุดของแนวคิดทุนนิยมโลก ทำให้ทุนนิยมมีแนวโน้มขยายตัวออกทั่วโลกนับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 ก่อให้เกิดความเชื่อว่าทุนนิยมจะไม่มีวันสิ้นสุด และด้านสังคม คือ การทำให้เป็นนานาชาติมากขึ้นจากการติดต่อซึ่งกันและกันของมนุษย์ และการคำนึงถึงพรมแดนที่ลดลง

ความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงภายในรัฐ ส่วนหนึ่งเป็นการยกระดับกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) ในแนวคิดพื้นฐานที่รัฐเสมือนเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีหน้าที่ (Functional Organism) ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้องค์ประกอบรัฐเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย (ธโรธร ตูทองคำ, 2547, หน้า 424-425) (1) ดินแดน เพราะรัฐบาลทุกรัฐบาลล้วนแล้วแต่ต้องแสวงหาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน (2) ประชากร เพราะการเคลื่อนย้ายจำนวนมากจากประเทศที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจน้อยกว่าสู่ประเทศที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่า (3) รัฐบาลที่ต้องมีแนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) และ (4) อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) ที่ลดความสำคัญลง เพราะมีการแทรกแซงและบังคับจากภายนอก (John MacMillan, 2006, p.67) และการยอมรับการแทรกแซงจากภายนอกของรัฐ รัฐนับเป็นตัวแสดงหรือผู้เล่นหลักที่สำคัญในโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดความร่วมมือและการแข่งขัน มีจุดเน้นที่ผลประโยชน์แห่งชาติทางเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวยจากปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์ก่อให้เกิดการสร้างดุลแห่งอำนาจนำไปสู่การก่อตัวของความร่วมมือ แสดงถึงความเป็นอิสระของรัฐที่สัมพันธ์กับตัวแสดงทางเศรษฐกิจที่มีอำนาจ ตัวแสดงอื่นที่สูงกว่ารัฐที่สำคัญ คือ กลุ่มความร่วมมือ และองค์การระหว่างประเทศ ตัวแสดงอื่นที่ต่ำกว่ารัฐที่สำคัญ คือ (1) กลุ่มขบวนการทางการเมือง และพรรคการเมืองข้ามชาติ ที่เพิ่มความเข้มข้นในการปฏิบัติการทางการเมืองข้ามพรมแดนของรัฐ (2) บริษัทข้ามชาติที่มีความร่วมมือและการแข่งขัน ส่วนหนึ่งผ่านนโยบายสาธารณะและภูมิการทหาร (geo-military) และการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ (3) กลุ่มประชาสังคม ที่สำคัญ คือ องค์การพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ (International Non-governmental Organizations: INGOs) ที่มีบทบาทอย่างกว้างขวาง และ (4) ปัจเจกบุคคล ที่ไม่มีข้อจำกัดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้เล่นระดับโลก (global player) ซึ่งเป็นตัวแสดงที่สำคัญ แต่การเพิ่มความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ของปัจเจกก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง (George M. Thomas, 2007, pp. 84-102)

ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจของสำนักสังคมนิยมใหม่ ที่ถูกปรับปรุงและนำเสนอโดย Kenneth N. Waltz นักคิดสำนักสังคมนิยมใหม่ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่สามารถใช้วิเคราะห์และอธิบายการเมืองระหว่างประเทศได้อย่างเห็นชัดในหลายปรากฏการณ์ โดยแนวคิดสังคมนิยมใหม่ให้ความสำคัญกับโครงสร้างของระบบระหว่างประเทศมากกว่ารัฐเดี่ยว (unitary state) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐและผลที่เกิดขึ้น เพราะโครงสร้างระหว่างประเทศเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการยับยั้งและการผลักดันพฤติกรรมแห่งรัฐให้ดำเนินกิจกรรมบางอย่าง โครงสร้างระหว่างประเทศ (international structure) อธิบายได้ว่าเป็นความไร้ระเบียบ ทั้งยังมีการกระจายอำนาจระหว่างรัฐที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอด ซึ่งก็จะทำให้ความเป็นมหาอำนาจเพียงรัฐเดียวอาจถูกท้าทายด้วยอำนาจใหม่ ๆ และยังรวมถึงการดำรงอยู่ของหลายขั้วอำนาจ (multipolar) อันเนื่องมาจากศักยภาพทางอำนาจของแต่ละรัฐมีการเปลี่ยนแปลงไปมาได้ทั้งเพิ่มขึ้นและลดลง โดย โรเบิร์ต โคเฮน (Robert Keohane) มองว่าสังคมนิยมใหม่มีลักษณะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคมระหว่างประเทศมากกว่า ทั้งนี้ยังคงต้องพิจารณาบริบททางด้านอำนาจทางการเมืองและอำนาจทางเศรษฐกิจที่จะต้องมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน (Kenneth N. Waltz, 2008, pp. 73-75) Waltz เห็นว่ารัฐต่าง ๆ จะอยู่รอดในสภาวะอนาธิปไตยของระบบการเมืองระหว่างประเทศได้นั้น ต้องมีการสร้างดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power) ซึ่งสามารถสร้างได้ด้วย 2 วิธีการ (Kenneth N. Waltz, 2010, pp. 118-121) คือ

1. การสร้างดุลแห่งอำนาจภายในรัฐ โดยการใช้ทรัพยากรภายในรัฐ ในการเพิ่มพูนขีดความสามารถทางเศรษฐกิจ การพัฒนากลยุทธ์ที่ชาญฉลาด ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องไปยังความเป็นไปได้ในการเพิ่มพูนขีดความสามารถทางทหารของรัฐ เพื่อสร้างความรู้สึกรับประกันให้แก่อำนาจต่อไป รวมถึงชื่อเสียงทางทหาร ทั้งในทางนามธรรม เช่น ขนาดของกองทัพ จำนวนของอาวุธยุทโธปกรณ์ เทคโนโลยีทางทหาร เป็นต้น และในทางรูปธรรม เช่น การชนะสงคราม การป้องกันการรุกรานที่ประสบความสำเร็จ เป็นต้น

2. การสร้างดุลแห่งอำนาจภายนอกประเทศ จะเกิดขึ้นเมื่อรัฐมีความรู้สึกไม่มั่นคงเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความอ่อนด้อยในด้านขีดความสามารถทางเศรษฐกิจและขีดความสามารถทางทหาร ซึ่งวิธีการที่จะสร้างความรู้สึกมั่นคงให้แก่อำนาจเพื่อความอยู่รอดในสภาวะอนาธิปไตยของระบบการเมืองระหว่างประเทศได้นั้น ก็คือการสรรหาพันธมิตรเพื่อสร้างความรู้สึกมั่นคงให้แก่อำนาจและเพิ่มพูนอำนาจในการต่อรองในเวทีการเมืองระหว่างประเทศได้มากยิ่งขึ้น วิธีการเช่นนี้ก็เคยถูกอังกฤษนำไปใช้เพื่อลดอิทธิพลของมหาอำนาจไม่ให้มีอำนาจนำหรือความเป็นเจ้าโลก ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ค.ศ. 1684-1914 ที่ระบบการเมืองระหว่างประเทศในขณะนั้นเป็นรูปแบบหลายขั้วอำนาจ (Multi-Polar System) และมีการสร้างดุลแห่งอำนาจอยู่เสมอ

แนวคิดทหารกับการเมือง บทบาทของทหารภายใต้ระบอบประชาธิปไตย เป็นแนวทางศึกษาบทบาททางการเมืองของทหารในหมู่นักวิชาการชาวตะวันตก ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งมุ่งสนับสนุนการปกครองแบบประชาธิปไตย เนื่องจากต่างก็มีประสบการณ์เลวร้ายจากการใช้อำนาจเผด็จการของผู้นำในประเทศที่ก่อสงครามอีกประการหนึ่ง เมื่อสงครามสงบลง ประเทศจักรวรรดินิยมในทวีปยุโรป ส่วนใหญ่เริ่มต้นอำนาจการปกครองให้กับประเทศเมืองขึ้นทั้งหลาย ซึ่งต่อมาได้เกิดการต่อสู้แย่งชิงอำนาจระหว่างผู้นำชาตินิยมและขบวนการคอมมิวนิสต์ และหันมาใช้นโยบายต่อต้านการปกครองแบบเผด็จการกับขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ไปพร้อม ๆ กัน โดยให้การสนับสนุนต่อผู้นำพลเรือนซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้นำขบวนการกู้ชาติและต่อต้านคอมมิวนิสต์ ดังนั้น ผลงานที่มุ่งศึกษาบทบาทของทหารกับการเมืองในระยะนี้ จึงเปลี่ยนรูปแบบเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับพลเรือนในลักษณะ “ทหารอาชีพ” ตามแบบฉบับของตะวันตก โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาเน้นประเด็นที่ว่า ทำอย่างไรทหารอาชีพจึงจะยอมรับอำนาจสูงสุดทางการเมืองของผู้นำพลเรือนที่มาจากเลือกตั้ง เช่น งานเขียนเรื่อง “The American Soldier” ในปี 1949 ของ สตีฟเฟอร์ งานเขียนเรื่อง “The Soldier and the State” ในปี 1960 ของจาโนวิช ซึ่งทั้งหมดมีการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับทหารแบบเสรีนิยมมากยิ่งขึ้น (สุรชาติ บำรุงสุข, 2558, หน้า 52)

บทบาทของทหารที่มีต่อการพัฒนาทางการเมือง จากเหตุการณ์พัฒนาทางการเมืองที่ผ่านมาได้แสดงข้อเท็จจริงให้เห็นอย่างแจ่มชัดว่า เมื่อทหารเข้ายึดอำนาจการปกครองได้แล้ว กลับไม่สามารถปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่สามารถสร้างความชอบธรรมให้กับการบริหารงานของตนได้ ผลก็คือในสังคมซึ่งทหารเข้ารับหน้าที่เป็นรัฐบาลมักขาดประสิทธิภาพในการปกครอง มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงอย่างกว้างขวาง สภาพเศรษฐกิจทรุดโทรม สาเหตุสำคัญของความล้มเหลวของรัฐบาลทหาร เนื่องมาจากทำทีนโยบายที่นิยมลัทธิเผด็จการเพื่อคงไว้ซึ่งอำนาจสิทธิขาดของตน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้นักวิชาการสมัยใหม่ เช่น ไบรเนน, โมเรลล์, ทอมสัน, ดีกาโล, ลิซแซต และนอร์คลิงเจอร์ เริ่มตระหนักถึงอันตรายที่เกิดจากการเข้าแทรกแซงทางการเมืองของทหาร บทบาททางวิชาการใหม่ ๆ มักจะลงความเห็นว่าในประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่แม้ว่าองค์กรทหารเป็นพลังสำคัญในสังคม แต่ไม่ได้มีบทบาทเป็นตัวแทนของการพัฒนาและเป็นนักปฏิรูปสังคมเหมือนอย่างที่เคยเชื่อกัน ในทางตรงกันข้าม ทหารกลับมีบทบาทเป็นองค์กรที่เหนี่ยวรั้งการพัฒนาทางการเมืองเป็นส่วนใหญ่ แนวทางนี้จึงสนใจในการศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับมาตรการที่จะทำให้ทหารเป็นพลเรือน ซึ่งหมายถึงทหารจะต้องได้รับการอบรมให้มีลักษณะความคิดอ่านแบบพลเรือนมากขึ้น จึงจะยอมรับในอำนาจสูงสุดของพลเรือน และให้ความสนใจกับปัญหา “ก้าวออกจากอำนาจ” และสาเหตุผลักดันให้ทหารกลับไปเป็น “ทหาร

อาชีพ” ตามเดิม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) อันประกอบไปด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) และกระบวนการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) มาใช้ในการดำเนินกระบวนการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ 2 รูปแบบ ดังนี้ (1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ และข้อมูลจากเทคโนโลยีสารสนเทศ (2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) มาใช้ประกอบในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูล จากการ ศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (documentary research) โดยกระบวนการและวิธีการวิเคราะห์อื่นจะได้ดำเนินการตามแนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาประเด็นหลัก ที่พบในข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นจึงนำประเด็นหลักมาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย และหัวข้อย่อย อันเป็นกระบวนการวิเคราะห์ โดยการเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งทำให้การวิจัยในครั้งนี้มีความเที่ยงตรงและแม่นยำมากยิ่งขึ้น รวมทั้งผู้วิจัยจะดำเนินการกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) โดยการพรรณนาข้อมูลตามปรากฏการณ์ร่วมด้วย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อ ค้นพบจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ อันประกอบไปด้วย (1) พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ อดีตนายกรัฐมนตรี และอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม (2) พลเอก ดร. สนธิ บุญยรัตกลิน อดีตรองนายกรัฐมนตรี อดีต ผู้บัญชาการทหารบก อดีตหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ อดีตหัวหน้าพรรคมาตุภูมิ อดีตรองผู้อำนวยการ เสริมสร้างสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ (3) พลอากาศเอก ดร. ประจิน จั่นตอง สมาชิกวุฒิสภา อดีตรอง นายกรัฐมนตรี อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อดีตผู้ บัญชาการทหารอากาศ (4) ศาสตราจารย์ ดร. สุรชาติ บำรุงสุข อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (5) อาจารย์สงวน ลิ้มโนมนต์ ภาควิชาบริหารบัณฑิตยสภา สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง (6) พลตรี ดร. ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม และผู้เชี่ยวชาญด้าน ยุทธศาสตร์และการป้องกันประเทศ และ (7) นายจิตติ ตั้งสิทธิ์ภักดี ประธานกรรมการหอการค้าไทย-จีน และ ประธานกรรมการสมาคมค้าทองคำ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จากการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ของทหารไทยกับทหารจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในด้านเศรษฐกิจที่ขยายขึ้นทำให้ปริมาณการค้าการลงทุนระหว่างกันมีปริมาณมากขึ้น ด้านการเมือง ผู้นำระดับสูงของทั้งสองประเทศ รวมถึงพระบรมวงศานุวงศ์แห่งประเทศไทย มีการเดินทางเยือนระหว่างกันอยู่เสมอในทุกสมัยของผู้นำ เป็นการย้ำถึงความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างไทยและจีน ทางด้านสังคม การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศมีมายาวนานทำให้ไทยและจีนมีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันมากมาย ความร่วมมือฉันมิตรจีนและไทยเป็นแบบอย่างที่ดีของการปฏิบัติตามความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

แบบใหม่ ตลอดระยะเวลา 43 ปีที่ผ่านมา ความสัมพันธ์ระดับทวิภาคีประสบความสำเร็จด้วยหลักการเคารพซึ่งกันและกัน เสมอภาค ความเป็นธรรม โดยความร่วมมือเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างทหารไทยกับทหารจีนทั้งที่เป็นระดับทวิภาคีและระดับพหุภาคี ต้องอยู่บนแนวคิดความมั่นคงแบบร่วมมือกัน (Cooperative Security) ที่เน้นการพบปะพูดคุยปรึกษาหารือ ทั้งจากตัวแทนภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้ครอบคลุมปัญหาในทุกมิติที่มีอาจแก้ไขได้ด้วยการดำเนินการฝ่ายเดียว อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในทุก ๆ ด้านของทั้งสองประเทศ และความมั่นคงในภูมิภาคต่อไป

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาขอบเขตการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีน ในยุคพระราชทานความสงบแห่งชาติ (คสช.) จากการวิจัยพบว่า ขอบเขตการใช้อำนาจทางการเมืองของทหารไทยกับทหารจีน มีจุดยืนทางยุทธศาสตร์ด้านการทหารที่เหมาะสมในการรักษาสถิติประโยชน์ของชาติ ในการดำเนินนโยบายความมั่นคงให้สอดคล้องกับสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมโลก การสร้างความสัมพันธ์ทางการทหารแบบสมดุลทั้งกับสหรัฐฯ ซึ่งเป็นพันธมิตรทางการทหารของไทย และกับจีนที่กำลังเจริญเติบโตเป็นมหาอำนาจในภูมิภาค เพื่อการรักษาสถิติประโยชน์ของไทยที่ได้รับจากทั้งสหรัฐฯ และจีน ผ่านกลไกความร่วมมือทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคีที่มีอาเซียนเป็นแกนหลักในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงไปสู่การเป็นประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีน อยู่บนพื้นฐานยุทธศาสตร์ของการขยายผลประโยชน์ร่วมในการเสริมสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อเสถียรภาพและผลประโยชน์โดยเฉพาะทางเศรษฐกิจและสังคมของทั้งสองประเทศ ในด้านวัฒนธรรม การศึกษา และท่องเที่ยว ทั้งไทยและจีนมีความร่วมมือกันระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมทั้งสองฝ่าย เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ โดยจีนสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมไทย ณ กรุงปักกิ่ง และให้ความช่วยเหลือที่จำเป็นแก่การก่อสร้าง และไทยให้การสนับสนุนศูนย์วัฒนธรรมจีน ณ กรุงเทพฯ ในการแลกเปลี่ยนในด้านภาพยนตร์และโทรทัศน์ รวมถึงส่งเสริมแลกเปลี่ยนและความร่วมมือในด้านวรรณกรรมและภาษาของทั้งสองประเทศ ทั้งสองประเทศยินดีต่อการจัดตั้งสถาบันขงจื้อและห้องเรียนขงจื้อในประเทศไทย นอกจากนี้ มีการเจรจาและลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดาไทย-จีน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนทั้งสองประเทศไปมาหาสู่กัน เพื่อเป็นการขยายปริมาณการท่องเที่ยวระหว่างกันและเป็นการให้บริการและการอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพและดีขึ้นแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการของการเยือนกันของทั้งสองประเทศ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงระดับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างกัน ต่างพัฒนาก้าวหน้าไปพร้อมกัน ความร่วมมือฉันมิตรรอบด้านระหว่างจีน-ไทย ก็เกิดการพัฒนาขึ้น ทางด้านการเมืองมีความไว้วางใจ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้ามีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนทางสังคม วัฒนธรรมมีความสนิทสนมมากยิ่งขึ้น นำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาร่วมกัน และผลักดันการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีความเคารพซึ่งกันและกัน มีความเสมอภาคและเป็นธรรม ความร่วมมือที่เอื้อประโยชน์แก่กันและกัน

จากการที่ทั้งสองประเทศมีการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมกันอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การแลกเปลี่ยนภาษา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ไปจนถึงความร่วมมือทางด้านศาสนา ซึ่งความสัมพันธ์ในชาตินี้ยังได้รับการส่งเสริมโดยพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ของไทย รวมทั้งเยาวชนของไทยได้ศึกษาเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมจีน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ นอกจากนี้ การพบปะระหว่างนักธุรกิจไทย-จีน ยังเป็นการสร้างโอกาสทางธุรกิจและการลงทุน เพื่อเป็นการผลักดันการขยายมูลค่าการค้าระหว่างไทยและจีน เป็นส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกัน เนื่องจากเกี่ยวพันอย่างลึกซึ้งต่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ในระดับประชาชน ซึ่งถือเป็นพื้นฐาน

สำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทย-จีนในด้านอื่น ๆ โดยใช้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ที่เป็นทางการในยุค คสช. จะเกิดขึ้นไม่ได้ หากปราศจากซึ่งความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการมาก่อน อาทิเช่น โครงการทุนนักเรียน แลกเปลี่ยน IEC ไทย-จีน ความร่วมมือระหว่าง Bank of China และ BOI ของไทย งานสัมมนาความร่วมมือ เศรษฐกิจการค้าจีน (กวางตุ้ง) - ไทย หรือ China (Guangdong) - Thailand Economic and Trade Cooperation Conference เป็นต้น

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับ กองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ มหาอำนาจที่มีความใกล้ชิดโดยเฉพะอย่างยิ่งกับสาธารณรัฐประชาชนจีน เนื่องจากมีผลประโยชน์ร่วมกันหลาย ๆ ด้าน ทั้งยังไม่ได้มีปัญหาความขัดแย้งกันเกี่ยวกับอำนาจอิทธิพลเหนือเขตแดน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่าง ไทยกับสหรัฐอเมริกาแม้ว่าจะค่อนข้างห่างเหินเมื่อกองทัพยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือนแล้วตั้งรัฐบาลทหาร เนื่องจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2556 - 2557 ของไทยได้ทำให้ทหาร สามารถก้าวเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง โดยวิกฤตการณ์ทางการเมืองได้ส่งผลไปให้ทหารทำการรัฐประหาร ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นำโดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ โดยรัฐบาลทหารอ้างถึงความชอบธรรมที่ต้องทำการรัฐประหารเนื่องจากความขัดแย้งทาง การเมืองที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ เพื่อให้เกิด ความชอบธรรมกับทุกฝ่าย ซึ่งรัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้เรียกร้องให้กองทัพนำประเทศกลับคืนสู่ประชาธิปไตย เนื่องจากรัฐบาลทหารไม่เป็นที่ยอมรับของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาและชาติตะวันตก จึงทำให้สหรัฐอเมริกาได้ตัด ความช่วยเหลือแก่ไทย โดยระงับการฝึกอบรมทางทหารร่วมกับกองทัพไทย และจากการลดขนาดการซ้อมรบ ร่วมกับไทยใน Cobra Gold ภายใต้เงื่อนไขทางการเมืองอย่างนี้ทำให้รัฐบาลทหารในยุคคณะรักษาความสงบ แห่งชาติ (คสช.) หันมาพึ่งพาจีน เพราะไม่เป็นที่ยอมรับสหรัฐอเมริกาและชาติตะวันตก ฉะนั้นความสัมพันธ์ที่ เริ่มจากการยอมรับให้ไทยมีรัฐบาลทหาร กลายเป็นช่องทางที่นำไปสู่การติดต่อที่ใกล้ชิดและความร่วมมืออันดี ในระยะต่อมาระหว่างรัฐบาลทหารไทยกับรัฐบาลจีน ประเทศไทยยังคงเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา แต่ก็ รักษาสมดุลระหว่างจีนด้วย

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของรัฐบาลไทยกับรัฐบาลจีน ผลการวิจัยพบว่า จากมุมมองของผู้นำไทย ความสัมพันธ์ ระหว่างไทยกับจีนมีความใกล้ชิดกันมาก นำไปสู่ความร่วมมือทางการทหารและมีการลงนามในแถลงการณ์ร่วม ว่าด้วยความร่วมมือกันในศตวรรษที่ 21 (Joint Statement of the Kingdom of Thailand and the People's Republic of China on a Plan of Action for 21st Century) ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลจีน เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 ณ กรุงเทพมหานคร สารของแถลงการณ์ร่วมฯ เน้นถึงความร่วมมือด้านความมั่นคง โดยเฉพาะความร่วมมือทางด้านการทหาร ขณะที่นักวิชาการมองว่า การซื้ออาวุธจากจีนสะท้อนให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดหลังรัฐประหารปี 2557 เพราะฉะนั้นความสัมพันธ์อย่างนี้ในอนาคตจะนำไปสู่ความ ร่วมมือทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่นความร่วมมือในการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์หรือเส้นทางสายไหมของจีน ก็ อาจจะต้องยอมรับว่าเป็นผลสืบเนื่องจากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างรัฐบาลทหารไทยและรัฐบาลจีนหลัง รัฐประหาร และความสัมพันธ์ทางการเมืองที่เห็นได้ชัดจนไม่อาจจะเป็นความร่วมมือทางด้านการเมือง ความ ร่วมมือในมิติด้านความมั่นคง ขณะที่ภาคเอกชนจีนมองว่า สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนมันมี ผลกระทบกับทุกประเทศ ที่เศรษฐกิจไทยย่อมไม่ได้เกี่ยวกับรัฐบาลทหาร แต่เป็นเพราะเศรษฐกิจทั่วโลกมัน ชบเซา แต่ในทางการเมืองกลับมองว่าเพราะต่างประเทศไม่ชอบรัฐบาลทหาร ต่างประเทศจึงไม่ร่วมลงทุน ทางการค้า จึงทำให้เศรษฐกิจไทยแย่

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

ความสัมพันธ์ของทหารไทยกับทหารจีนในยุค คสช. ได้พัฒนาไปสู่ระดับที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาตั้งแต่อดีตและมีความเกี่ยวเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และมีความร่วมมือโดยรอบด้าน ในฐานะประเทศเพื่อนบ้านที่ไว้วางใจซึ่งกันและกันบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ระบุว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 1835 ที่จักรพรรดิกุบไลข่านแห่งราชวงศ์หยวนได้ส่งทูตเข้ามาติดต่อกับอาณาจักรเสียน (สยาม) ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และพ่อขุน - รามคำแหงแห่งราชอาณาจักรสุโขทัยส่งคณะทูตไปจีนในปีเดียวกันนั้น ซึ่งทำให้การติดต่อค้าขายระหว่างอาณาจักรทั้งสองขยายตัวอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันไทยกับจีนก็ได้มีการแลกเปลี่ยนการเยี่ยมเยือนทั้งในระดับพระราชวงศ์ ผู้นำรัฐบาล ผู้นำทางทหาร รวมทั้งมีการซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์จากจีนมากขึ้น ซึ่งจีนมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้รัฐบาลไทยเห็นถึงความสำคัญของการดำเนินนโยบายความร่วมมือ ด้านความมั่นคงกับจีนอย่างใกล้ชิดมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะความร่วมมือทางด้านการทหารและความมั่นคง จากการดำเนินงานความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างทหารไทยกับทหารจีนที่ผ่านมา พบว่า ทั้งสองฝ่ายได้เพิ่มคณะผู้แทนในการแลกเปลี่ยนการเยี่ยมเยือนทั้งในระดับผู้นำและระดับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของกองทัพเพิ่มมากขึ้น มีการตกลงที่จะขยายความร่วมมือในการฝึกร่วมทางการทหารให้ครอบคลุมทุกเหล่าทัพ ซึ่งจากเดิมที่มีการฝึกร่วมของหน่วยรบพิเศษของกองทัพบกและหน่วยนาวิกโยธินไปสู่การฝึกร่วมระหว่างกองทัพอากาศ รวมถึงการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ทางทหารและการให้ความช่วยเหลือในการถ่ายทอดเทคโนโลยีอุตสาหกรรมด้านการป้องกันประเทศ ผ่านการประสานงานทางการทูตฝ่ายทหารของทั้งสองประเทศ สอดคล้องกับแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับกระแสโลกของ George M. Thomas (2007, p.84-102) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า รัฐนับเป็นตัวแทนหรือผู้เล่นหลักที่สำคัญในโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดความร่วมมือและการแข่งขัน มีจุดเน้นที่ผลประโยชน์แห่งชาติทางเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวยจากปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์ ก่อให้เกิดการสร้างดุลแห่งอำนาจนำไปสู่การก่อตัวของความร่วมมือ แสดงถึงความเป็นอิสระของรัฐที่สัมพันธ์กับตัวแทนทางเศรษฐกิจที่มีอำนาจ ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของไทยและจีน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีโลกาภิวัตน์ของ ลินดา ไวท์ (Linda Weiss, 2003, pp. 293-317) ที่เน้นบทบาทนำของรัฐ ซึ่งให้ความเห็นไว้ว่า รัฐยังคงมีอำนาจดำเนินนโยบายภายในเพื่อสร้างความมั่งคั่งและปกป้องสังคม ส่งผลให้เพิ่มอำนาจเชิงโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure power) ที่เป็นอำนาจแทรกแซงประชาสังคมของรัฐขยายตัว และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล (2554) พบว่าปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในทั้งของไทยและจีน มีความสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาถึงภัยคุกคามและความมั่นคงของประเทศ เช่น การรุกรานของเวียดนามต่อกัมพูชาเมื่อปี พ.ศ. 2521 เป็นต้น รวมทั้งการพึ่งพาอาศัยกันอย่างซับซ้อนทางเศรษฐกิจ ทำให้ทั้งสองประเทศได้เห็นประโยชน์ในการดำเนินนโยบายความมั่นคงแบบร่วมมือกันในลักษณะการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์

ขอบเขตการใช้อำนาจทางการเมืองของทหารไทยกับทหารจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีจุดยืนทางยุทธศาสตร์ด้านการทหารที่เหมาะสมในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ในการดำเนินนโยบายความมั่นคงให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมโลก การสร้างความสัมพันธ์ทางการทหารแบบสมดุลทั้งกับสหรัฐฯ ซึ่งเป็นพันธมิตรทางการทหารของไทย และกับจีนที่กำลังเจริญเติบโตเป็นมหาอำนาจในภูมิภาค เพื่อการรักษาผลประโยชน์ของไทยที่ได้รับจากทั้งสหรัฐฯ และจีน ผ่านกลไกความร่วมมือทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคีที่มีอาเซียนเป็นแกนหลักในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงไปสู่การเป็นประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community)

ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีน อยู่บนพื้นฐานยุทธศาสตร์ของการขยายผลประโยชน์ร่วมในการเสริมสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อเสถียรภาพและผลประโยชน์โดยเฉพาะทางเศรษฐกิจและสังคมของทั้งสองประเทศ ในด้านวัฒนธรรม การศึกษา และท่องเที่ยว ทั้งไทยและจีนมีความร่วมมือกันระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมทั้งสองฝ่าย เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ โดยจีนสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมไทย ณ กรุงปักกิ่ง และให้ความช่วยเหลือที่จำเป็นแก่การก่อสร้าง และไทยให้การสนับสนุนศูนย์วัฒนธรรมจีน ณ กรุงเทพฯ ในการแลกเปลี่ยนในด้านภาพยนตร์และโทรทัศน์ รวมถึงส่งเสริมแลกเปลี่ยนและความร่วมมือในด้านวรรณกรรมและภาษาของทั้งสองประเทศ ทั้งสองประเทศยินดีต่อการจัดตั้งสถาบันขงจื่อและห้องเรียนขงจื่อในไทย นอกจากนี้ มีการเจรจาและลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดาไทย-จีน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนทั้งสองประเทศไปมาหาสู่กัน เพื่อเป็นการขยายปริมาณการท่องเที่ยวระหว่างกันและเป็นการให้บริการและการอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพและดีขึ้น แก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีดุลแห่งอำนาจของ Kenneth N. Waltz (2010, pp. 118-121) ได้อธิบายไว้ว่า รัฐต่าง ๆ จะอยู่รอดในสภาวะอนาธิปไตยของระบบการเมืองระหว่างประเทศได้นั้น ต้องมีการสร้างดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power) นั่นก็คือการสรรหาพันธมิตรเพื่อสร้างความรู้สึกรับประกันให้แก่รัฐตน และเพิ่มพูนอำนาจในการต่อรองในเวทีการเมืองระหว่างประเทศได้มากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมชัย อุ่นแก้ว (2554) พบว่า รัฐบาลต้องแสวงหาความชอบธรรมทางการเมืองจากมหาอำนาจ และมีทิศทางทหาร คือ การร่วมมือทางทหารกับจีนได้ช่วยสร้างความมั่นคงทางทหารให้ไทย ด้วยการสร้างอุตสาหกรรมทางทหารภายใน ประเทศ ส่วนปัจจัยภายนอกประเทศ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาหลังยุคสงครามเย็นที่ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาความคุกคามรูปแบบใหม่ ได้แก่ การก่อการร้ายโจรสลัด ทำให้ไทยสามารถอาศัยประเด็นดังกล่าวสร้างความร่วมมือได้กับทั้งสหรัฐอเมริกาและจีนไปพร้อมกัน

ขณะที่สหรัฐอเมริกาหยุดความสัมพันธ์กับไทย แต่จีนยังคงให้การช่วยเหลือไทย ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น รวมถึงการที่ไทยได้เป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับจีนจะก่อให้เกิดผลประโยชน์กับไทยนอกจากการตอบสนองต่อประเด็นต่าง ๆ แล้ว ยังส่งผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยที่มีความสมดุลมากขึ้นในการดำเนินนโยบายต่อสหรัฐอเมริกา และประเทศต่าง ๆ ที่มีบทบาทและอิทธิพลทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาค เช่น รัสเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เป็นต้น ซึ่งจีนได้กลายมาเป็นประเทศที่มีอิทธิพลทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ จากความสัมพันธ์ด้านการค้าและการลงทุน ระหว่างจีนกับหลายประเทศในภูมิภาค ทำให้จีนมีบทบาทและความเกี่ยวข้องกับภูมิภาคมากขึ้น

แม้ว่าไทยกับจีนจะมีความสัมพันธ์แบบพิเศษด้วยความใกล้ชิดสนิทสนมเสมือนเป็นญาติในครอบครัวเดียวกันก็ตาม แต่อย่างไรก็ดี ทุกประเทศก็ย่อมเห็นผลประโยชน์ประเทศของตนเองเป็นสิ่งที่สำคัญ และสิ่งที่แน่นอนคือ การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนก็ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของนโยบายต่างประเทศที่จะสามารถสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติของไทยเป็นหลัก หลังจากการสถาปนาความสัมพันธ์ที่ทั้งสองประเทศได้ประสบผลในการเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างกันแล้วนั้น ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าได้กลายเป็นองค์ประกอบที่นับวันยิ่งมีความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง เกิดความร่วมมือด้านเศรษฐกิจมีการพัฒนาและขยายตัวไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการท่องเที่ยวจากประชาชนของทั้งสองประเทศ รวมถึงการซื้ออาวุธจากจีนสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดหลังรัฐประหารปี 2557 ดังนั้น ความสัมพันธ์เช่นนี้ จะนำไปสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างรัฐบาลทหารไทยและรัฐบาลจีนหลังรัฐประหาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลที่ได้ในการศึกษา

1. ทหารไทยและทหารจีนควรรักษาความสัมพันธ์อันดีที่มีมาอย่างยาวนานต่อเนื่อง ซึ่งทั้งสองประเทศมีความใกล้ชิดกันอย่างแน่นแฟ้น ตลอดจนเสริมสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง
2. การเยี่ยมเยียนระหว่างผู้นำทางการทหารของไทยและจีน จะทำให้เกิดการสร้างควมไว้วางใจกันมากยิ่งขึ้น เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันบนพื้นฐานความเชื่อมั่นและมีความไว้วางใจต่อกัน ทั้งในรูปแบบของความร่วมมือแบบทวิภาคีและพหุภาคี
3. ส่งเสริมความร่วมมือด้านการทหารให้มีการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา และความร่วมมือในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการป้องกันประเทศ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างไทยกับจีน

เอกสารอ้างอิง

- ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล. (2554). *ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน: ศึกษาเฉพาะกรณีความร่วมมือทางการทหาร*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธโสธร ตูทองคำ. (2547). *แนวคิดเกี่ยวกับรัฐและสังคม* ใน เอกสารประกอบวิชาแนวคิดทางการเมืองและสังคม หน่วยที่ 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วีรพงษ์ รามางกูร. (2561). *จีนในเวทีการเมืองโลก*. ค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2561, จาก <https://www.prachachat.net/opinion-column/news-21643>
- ศูนย์ข้อมูลมติชน. (2557). *มติชน บันทึกรายวันประเทศไทย ปี 2557*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย. (2557). *สายสัมพันธ์แบบพิเศษระหว่างไทยกับจีน*. กรุงเทพฯ: หจก.อรุณการพิมพ์.
- สมชัย อุ่นแก้ว. (2554). *ความร่วมมือทางทหารไทยต่อจีนยุคหลังสงครามเย็น (จากรัฐบาลทักษิณ ถึงรัฐบาลยิ่งลักษณ์ 1)*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2558). *เสนาธิปไตย: รัฐประหารกับการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- Farazmand, A. (1999). Globalization and public administration. *Public Administration Review*. 12(6), 511-512.
- Ferguson, Y. H. & Mansbach, R. W. (2012). *Globalization: The Return of borders to a borderless world?* New York: Routledge.
- MacMillan, J. (2006). "Immanuel Kant and the democratic peace". Classical Theory in International Relations. Beate Jahn. (ed.) Cambridge: Cambridge University Press.
- Thomas, G. M. (2007). Chapter 4 Globalization: The Major Players. *The Blackwell Companion to Globalization*. George Ritzer. (ed.). Blackwell Publishing.
- Waltz, K. N. (2008). *Realism and International Politics*. Routledge: New York.
- Waltz, K. N. (2010). *Theory of International Politics*. Long Grove, Ill: Waveland Press.
- Weiss, L. (2003). *Is the State Being Transformed by Globalization? State in Global Economy: Bringing Domestic Institutions Back In*. Linda Weiss (ed.) Cambridge: Cambridge University Press.